

2025-04-11

Regeringskansliet
Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
Ert dnr: LI2024/01748

Remissvar: Reglering av veterinärpersonal med mera vid höjd beredskap

Sveriges veterinärförbund (SVF) ställer sig bakom förberedelserna för höjd beredskap. Redan 2021 framfördes i Riksrevisionens rapport att den geografiska inventering som är nödvändig fortfarande saknas. Vår förhoppning är att den pågående bokstavsutredningen om en tillgänglig, hållbar och effektiv beredskap (LI 2024/01428) ska ta fram dessa uppgifter.

Det behövs fungerande system i fredstid för att fungera vid höjd beredskap. SVF:s ståndpunkt är att en fungerande djursjukvård, inklusive beredskap under jourtid, krävs för att klara en höjd beredskap. Vidare vill SVF påtala behov av konsekvensanalys angående påverkan på arbetsmiljö som framtagna förslag kan ha.

Det är viktigt att Jordbruksverket skärper efterlevnaden av befintliga system över veterinärers kontaktuppgifter och vid behov inför sanktioner.

Ett statligt huvudmannaskap medför en nödvändig stabilitet, dvs. en förstärkning av distriktsveterinärorganisationen är en mer effektiv lösning än att inkludera privata aktörer.

Förbundets egna enkäter har visat att antalet kliniskt verksamma veterinärer på nöt motsvarar 21 %, vilket motsvarar ca 560 personer. Dessa är i dagsläget yrkesverksamma och bör täcka behovet. Vi är dock medvetna om att det finns distrikt i landet som inte täcks av Distriktsveterinärerna och där veterinärservice är otillräcklig. Förslagsvis löser man bemanningen där genom avtal om beredskap och mer resurser till Distriktsveterinärerna. Lärdomen från tidigare rapporter är att landet är heterogent avseende veterinärservice och att det därför behövs lokala istället för generiska nationella lösningar.

En stor brist i rapporten är att beaktandet av andra pågående utredningar med beröringspunkter till den här utredningen saknas. SVF stödjer också länsstyrelsens inlägga som indikerar att vissa av rapportens förslag är omogna och behöver beredas ytterligare.

Sammanfattning av synpunkter

-Angående begreppet "veterinärpersonal"; Veterinär är en skyddad titel som ska förbehållas legitimerade veterinärer. Det finns redan ett begrepp för personal inom djurhälsovården/djursjukvård och det är det begreppet som ska användas.

-Veterinärförbundet (SVF) förordar civilplikt före allmän tjänsteplikt med referens till planerat införande av civilplikt inom humanvården.

-Rapporten behöver så långt möjligt kompletteras vad gäller reellt behov av antal veterinärer. SVF är frågande till Jordbruksverkets personalförsörjningsanalys där behovet av antalet veterinärer för djursjukvård till samhällsviktig djurhållning för livsmedelsproduktion var "drygt 300 veterinärer".

-SVF stödjer inte förslaget att ha 8 djursjukhus med statlig finansiering för att ha i beredskap.

-För att klara den samhällsviktiga delen av djurhälsovården vid höjd beredskap kommer även privata veterinärer behöva inkluderas för att täcka alla djurslag. En jämförelse bör göras med hur denna frågeställning hanteras inom andra samhällsviktiga verksamheter där det finns en stor andel privata aktörer.

- SVF stödjer att de veterinärområden som föreslås i SOU 2022:58 ska vara desamma i grundberedskap som i höjd beredskap.

-Beredskapslagring av läkemedel och dylikt bör vara gemensam för human- och djursidan. Detta borde samrådats med Socialstyrelsen och e-hälsomyndigheten som nu har ett uppdrag att titta på detta.

- Fortbildning inom basal och avancerad katastrofmedicin bör tas fram, men deltagande bör fortsatt vara frivilligt.

Övergripande kommentarer

Rapporten är inte välunderbyggd. Det saknas många viktiga aspekter och inspel från parter som borde ha varit med. Det förvånar oss till exempel att inte SVF med flera bjudits in att delta i utredningen.

Utredningen har inte gjort några kostnadsberäkningar för djursjukvård (IVA och avancerad kirurgi) i hela landet. Vi anser vidare att man inte räknat ut korrekt hur många veterinärer som faktiskt krävs.

Utredningen känns i stort inte förankrad med det beredskapssystem som inrättades 1 oktober 2022 och efterföljande arbete. Det saknas i utredningen rätt terminologi, definitioner/förklaringar på begrepp och hänvisning till avslutade och pågående utredningar. Exempel på detta är "Verksamhetstillsynen", "Säkra grundbemanning i beredskap" och "Plikten kallar! En modern personalförsörjning av det civila försvaret". Vidare saknas tydliga definitioner av exempelvis "samhällsviktig djurhållning", "totalförsvarsviktig djursjukvård" med mera.

En förutsättning för att djursjukvården ska fungera i krig är att det finns en fungerande djursjukvård i fredstid.

SVF instämmer till fullo i det som Sveriges Lantbruksuniversitet och SCAW påpekar i sammanfattningen av rapporten "Hur påverkar olika typer av kriser och samhällsstörningar djurens hälso- och sjukvård". Dvs. "Det är viktigt att understryka att friska djur och förebyggande djurhälsoarbete i fredstida normalläge skapar de bästa förutsättningarna för att klara en kris, vare sig det gäller fredstida krissituation eller höjd beredskap." SVF efterlyser därför en analys av vilka styrmedel som är viktiga för att främja en ökad generell robusthet i djurhållningen gentemot olika typer av kriser, och föreslår att den frågeställningen tas in i det fortsatta arbetet.

I utredningen finns inte Livsmedelverkets roll som sektorsansvarig myndighet med, vilket skulle behövas för att få helheten.

Allmän tjänsteplikt och civilplikt

SVF kan inte ställa sig positivt till allmän tjänsteplikt utan att veta vad det innebär.

Allmän tjänsteplikt används framför allt för okvalificerade arbetsuppgifter. Civilplikt skulle vara en bättre lösning, trots att den anses vara mer ingripande för den enskilde, för att på ett bra sätt kunna förbereda resurser och kompetensutveckla vid behov. Detta medför dock ett gediget förarbete och även underhåll av detta arbete. Det som komplicerar detta arbete är rörligheten på den veterinära arbetsmarknaden och att vissa specifika kunskaper finns hos ett begränsat antal veterinärer. SVF refererar i detta till hur man har löst det inom humansjukvården. [Regeringen tar steg för att införa civilplikt inom vården - Regeringen.se](#)

Fördelning av veterinärer

I rapporten görs en uppskattning av veterinärbehovet under höjd beredskap och man landar i ca 500 veterinärer. Man konstaterar att det finns tillräckligt med veterinärer för detta i Sverige, där Distriktsveterinärerna har 360 veterinärer. Man anger också att det är rimligt att det vid höjd beredskap är ett visst personalbortfall, vid Covid var det 30 % och det är den siffran Livsmedelsverket redan räknar med. Man gör dock ingen uppskrivning av behovet utifrån detta konstaterande och vi rekommenderar att

det görs. På samma sätt konstaterar man att det vid ett utbrott av smittsamma sjukdomar kan behövas betydligt fler, utan att det görs någon uppskattning av vad behovet blir då. Vi anser att rapporten behöver kompletteras i denna del, så att reellt behov finns beskrivet så långt det är möjligt.

Gällande upprätthållandet av akutsjukvård, intensivvård och kirurgi inom smådjursområdet anges i rapporten att upp till 8 djursjukhus med vardera 10 veterinärer ska kunna upprätthålla vården i landet. Om det endast behövs akutmottagning, utan IVA och avancerad kirurgi, så kan 10 veterinärer eventuellt räcka för dygnet runt-bemanning. Den vården kan dock täckas hos mindre och lokala instanser runtom i landet. Är det så att det även finns behov av IVA-vård och kirurgi räcker absolut inte 10 veterinärer för bemanning dygnet runt.

Förslaget om att ha upp till 8 djursjukhus talar emot den decentralisering rapporten beskriver. Man tar inte upp behovet av en decentraliserad djursjukvård som täcker landet och som redan finns. SVF stödjer inte förslaget att ha 8 djursjukhus med statlig finansiering för att ha i beredskap.

För optimalt utnyttjande av den veterinära arbetskraften går det åt fyra erfarna medarbetare (djursjukskötare och djurvårdare) per veterinär för utförande av stödfunktioner.

I rapporten har ingen hänsyn till hästars behov av sjukvård tagits. Ett djurslag som skulle kunna få nya användningsområden i krig.

Det är också av vikt att inte enbart se på antal veterinärer, utan även vilken kompetens som finns och hur den används bäst. De flesta av myndigheternas personal är sannolikt krigsplacerade och kan inte omplaceras. En stor del av dagens veterinära verksamhet bedrivs av privata aktörer. För att klara den samhällsviktiga delen av djurhälsovården vid höjd beredskap kommer även privata veterinärer behöva inkluderas. Rapporten ger här tre förslag; avtal, K-företag respektive lagstiftning. Förbundet kan inte avgöra vad som är mest ändamålsenligt, men rekommenderar en jämförelse med hur denna frågeställning hanteras inom andra samhällsviktiga verksamheter där det finns en stor andel privata aktörer.

Rapporten lägger stor tyngd vid Distriktsveterinärorganisationen som i dagsläget utgör en mycket liten del av den totala djursjukvården i Sverige idag. Det bör läggas större vikt vid behovet av avtal med privatpraktiserande ambulerande veterinärer för att bistå Distriktsveterinärerna i det geografiska ansvaret för att säkra livsmedelsförsörjningen/djurhälsan hos produktionsdjuren, men även övriga djurslag som omfattas av statens djurskyddsansvar.

I avsnitt 6.3.5 (Djurens hälso- och sjukvård i offentlig sektor – Distriktsveterinärerna) tas frågan om geografiskt ansvar upp och man föreslår att veterinärområdena som

föreslogs i SOU 2022:58 ska vara desamma i grundberedskap som i höjd beredskap. SVF anser att det är ett bra förslag.

Beredskapslagring

Enligt rapporten ses Jordbruksverket som lämplig ansvarig för lagerhållning av/tillgång på läkemedel och dylikt. SVF anser att en säkrare, mer kostnadseffektiv och jämnare fördelning över landet skulle främjas om lagerhållningen för humansidan och djursidan sköttes av samma organisation istället för att hållas separata. Då skulle även prioritering av humansidans förnödenheter kunna tillgodoses om nödvändigt. Detta borde samrådats med Socialstyrelsen och e-hälsomyndigheten som har ett uppdrag att titta på detta.

Utbildning

SVF:s bedömning är att tillräcklig kompetens redan finns inom veterinärkåren. Vi är dock positiva till möjligheten att ha fortbildning, men den bör även fortsatt vara på frivillig basis.

I rapporten föreslås att möjligheten att erbjuda fortbildning för yrkesverksamma veterinärer inom området basal och avancerad katastrofmedicin bör studeras. SVF anser att den typen av fortbildning bör tas fram.

Finansiering

Det tillkommer ökade kostnader till de myndigheter som ska planera, organisera samt hålla kunskap/planering aktuell. Veterinär kompetens kommer vara en viktig del. Vi förutsätter att ekonomiska resurser tillförs och/eller att resurser omfördelas inom myndigheten.

Lägesbilder

Lägesbilder är ett viktigt moment vid höjd beredskap. I dagsläget saknar myndigheter möjligheten att begära in lägesbilder från veterinär verksamhet. Utredningen föreslår två olika förslag för att upprätta lägesbilder från veterinär verksamhet. Dels en ny förordning (2 § 6 stycket 3§ och 4 §) och dels en ändring i förordningen 2017:870 och förordningen 2022:525. Inget av dessa förslag innebär skyldighet för veterinär verksamhet att lämna underlag till upprättande av lägesbilder.

Syftet med den pågående bokstavsutredningen om en tillgänglig, hållbar och effektiv beredskap (LI 2024/01428) är att utreda läget och föreslå åtgärder för att säkerställa en fungerande beredskap för djursjukvård under jourtid i alla delar av landet. I SVF:s senaste enkät uppgav 21 % att de arbetade med nötkreatur. Respondenterna bedöms vara representativa för hela kåren. Enligt Jordbruksverkets statistik 2024 finns 2816 kliniskt praktiserande veterinärer, vilket blir 591. Vi ställer oss frågande till

Jordbruksverkets personalförsörjningsanalys där behovet av antalet veterinärer för djursjukvård till samhällsviktig djurhållning för livsmedelsproduktion var "drygt 300 veterinärer".

Övriga synpunkter

I rapporten redogörs för att nuvarande lagstiftning använder olika begrepp som veterinär verksamhet och veterinär personal. Rapporten använder främst begreppet veterinärpersonal (och veterinärer när de avser legitimerade veterinärer) och anser att veterinärpersonal omfattar fler kategorier än legitimerade veterinärer (se bilaga 4). Veterinär är en skyddad titel och begreppet veterinär ska förbehållas legitimerade veterinärer. Det finns redan ett begrepp för personal inom djurhälsovården/djurhälsopersonal och det är det begreppet som ska användas. Det vore bra att i lagförslag eller föreskrifter förtydliga att hästar oftast klassas som sällskapsdjur och inte livsmedelsproducerande djur.

På sidan 92 används felaktigt ordet legitimerad djurvårdare i bilagan (det är enda gången det görs).

Yttrandet från länsstyrelserna

Länsstyrelserna (genom ett antal länsveterinärer och länsjurister) har deltagit i den dialoggrupp som funnits för regeringsuppdraget och en inläga från dem har bifogats remissen. Det som tas upp i inlagan handlar om det organisatoriska och förvaltningsrättsliga, vilket förbundet har svårt att bedöma. Länsstyrelsens inläga indikerar dock att vissa av rapportens förslag är omogna och behöver beredas ytterligare.

Med vänliga hälsningar
Sveriges Veterinärförbund